

222. vrtulníková letka v roce 2014

12.5.2014 Letectví+kosmonautika str. 54 Vojenské letectvo

Tomáš Soušek

Páteří **českého vrtulníkového letectva** jsou dnes především víceúčelové transportní **vrtulníky** MÍ-171Š. Ještě v loňském roce byla jejich domovem **letecká základna** v **Přerově**, po poslední reorganizaci **Vzdušných sil AČR** ale byly všechny stroje přesunuty do Náměště nad Oslavou. Největší část MÍ-171Š je v současnosti zařazena k nové 222. **vrtulníkové** letce, která s nimi plní velké množství úkolů - od **letecké pátrací a záchranné služby** až po podporu pozemních jednotek a **speciálních** operací.

Náměšťská 222. **vrtulníková letka** je sice formálně novou jednotkou, ve skutečnosti má ale velice bohatou tradici, sahající až k 1. lednu 1995, kdy tehdy na **základně** v **Přerově** vznikla jako 332. **letka** dopravních a **speciálních vrtulníků**, vyzbrojená stroji **Mi-2**, MÍ-8PPA, **Mi-9** a **Mi-17**. Již tehdy bylo spektrum jejích úkolů velice široké a **příslušníci letky** se aktivně účastnili například i misí v Bosně a Hercegovině, konkrétně v roce 1996 v rámci operace IFOR a v létech 1997-2001 v operacích SFOR a SFOR II. V létech 1997 a 1999 byla jednotka reorganizována, a to nejprve rozdělením na dvě **letky** a následně opětovně sloučena do jedné s tím, že postupně přišla o **vrtulníky Mi-2**, MÍ-8PPA a **Mi-9** a ponechala si pouze stroje **Mi-17**, doplněné také několika W-3A Sokol.

Od 1. ledna 2004 byla v souvislosti s reorganizací **přerovské základny** přejmenována na 232. **vrtulníkovou letku**, která o rok později převzala také první nové stroje **Mi-171Š** získané v rámci deblokace ruského státního dluhu vůči **České republice**. Reorganizace ovšem postihovaly jednotku i v této době, a tak byla od 1. října 2008, kdy byly z **Přerova** odveleny bitevní **vrtulníky Mi-24** a transportní W-3A Sokol přejmenována na 231. **vrtulníkovou letku**. Aby byla vytvořena standardní organizační struktura **letecké základny**, došlo 1. ledna 2011 k rozdělení jednotky na 231. a 232. **vrtulníkovou letku**, z nichž každá měla ve výzbroji osm strojů MÍ-171S a čtyři starší **Mi-17**. Obě **letky** ovšem spolu úzce spolupracovaly a při plnění velké části úkolů se vzájemně doplňovaly. **Přerovští vrtulníkáři** se i nadále účastnili zahraničních misí, například v **Kosovu** v roce 2007. Jednu z dosud nejlepších kapitol jejich historie pak představuje **nasazení** trojice **vrtulníků** MÍ-171Š z předstunuté operační **základny** Sharana v **Afgánistán**, kde v rámci **mezinárodní** operace **ISAF** působily od prosince 2009 do prosince 2011.

Zatím poslední reorganizace postihla jednotku v roce 2013, kdy bylo rozhodnuto o zrušení **základny** v **Přerově**. Transportní **vrtulníky** MÍ-171Š přelétly do Náměště nad Oslavou na konci loňského září a od 1. prosince 2013 začal personál sloužit v rámci nové organizační struktury. Čtyři stroje MÍ-171Š a část lidí byla zařazena k 221. **vrtulníkové** letce, zbytek personálu a celkem 12 transportních strojů pak vytvořil nyníjší 222. **vrtulníkovou letku**.

Hlavní úkoly a organizace

Úkoly 222. **vrtulníkové letky** z velké části vycházejí z nedávno přijaté **armádní Koncepce** rozvoje dopravního a **vrtulníkového letectva**. „Mezi priority patří například **výcvik** a příprava na možné **nasazení** v rámci aliančních sil rychlé reakce NRF (**NATO** Response Force) či v rámci úkolového uskupení **vojsk Evropské unie EU Battlegroup**," říká **velitel** 222. vrtulníkové letky podplukovník Robert Papš. Jeho jednotka tak by měla být schopna poskytnout tři až čtyři stroje na podporu zahraničních **mezinárodních** operací v prakticky všech klimatických a geografických podmínkách s výjimkou arktických.

S přípravou pro NRF souvisí i další důležitý úkol, a to je **letecký výcvik** na podporu pozemních jednotek **speciálních** sil, který v současnosti probíhá ve spolupráci s 601. skupinou **speciálních** sil z Prostějova. Jde o jeden z nejnáročnějších druhů létání, neboť se v naprosté většině případů odehrává v nočních podmínkách za využití brýlí nočního vidění NVG a vyžaduje tak ty nejschopnější **posádky**. Zahájen byl již v roce 2011 za základě iniciativy ze strany vlády **USA**, jež také poskytla zkušené lektory, díky nimž bude mít **letka** v brzké době již čtyři kompletní **posádky** vycvičené pro **nasazení** v rámci **speciální** jednotky SOATU (**Special Operations Air Task Unit**).

Kromě toho se ale 222. **vrtulníková letka** prakticky nepřetržitě věnuje také podpoře ostatních jednotek a součástí **Armády ČR**, ať už jde o součinnost s **pozemními silami**, pravidelné výsadky či standardní **leteckou přepravu**. Od 1. února 2014 zajišťuje **letka** také **leteckou pátrací a záchrannou**

službu SAR (Search and Rescue) pro moravský region, a to jedním strojem MÍ-171Š, přičemž na tomto úkolu se podílí spolu s 221. **vertulníkovou letkou**.

Organizační struktura 222. **vertulníkové letky** má standardní podobu s tím, že odpovídá současnému počtu **letecké techniky**. **Letku** tvoří tři pilotní **vertulníkové roje**, jejichž součástí jsou i palubní technici, dále pak tři pracoviště palubních **střelců**, tři technické roje a několik rojů **specialistů**. Tabulkově jde celkem asi o 170 osob, z nichž přibližně 10 tvoří štáb, 90 létajících a 70 **pozemní technický** personál. **Letka** má také své vlastní plánovací oddělení SQOC (Squadron Operations Center), zajišťující schopnost vlastního plánování, koordinace a vyhodnocování **letecké činnosti** při působení z domácí **základny** i při **nasazení** mimo ni. Nutno ovšem dodat, že všechna tabulková místa nejsou v současnosti obsazena z důvodu nedostatku finančních prostředků. Jednotka působí v prostorách bývalé náměšťské 222. **výcvikové letky**, což na jednu stranu znamená proti **Přerovu** moderní zázemí, na druhou ovšem také určité kapacitní **komplikace**, neboť typizovaná budova OTL (Objekt **taktické letky**) nebyla navrhována pro potřeby **vertulníkové letky**, která má kvůli vícečlenným **posádkám** vyšší počet osob.

Personální situace a **výcvik**

I přes neblahý vliv mnoha **armádních reorganizací**, které v minulosti přivedly řadu **vertulníkem** k rozhodnutí opustit **lectvo** si 222. **vertulníková letka** zachovává po dlouhá léta získávané zkušenosti, jež může předávat nové generaci letců. Několika nejzkušenějším **pilotům** jednotky je dnes více než 45 let a jejich celkové nálety přesahují **hranici 4000 letových hodin**. U mladších kapitánů ve věku kolem 35 let se nálety pohybují kolem 1500-2000 hodin, **letka** má v současnosti ale také celkem dost mladých **pilotů**, kteří **Univerzitu obrany v Brně** a **základní výcvik** v Centru **leteckého výcviku** v Pardubicích absolvovali teprve před dvěma, třemi roky a v důsledku toho je tak jejich dosavadní nálet zatím nízký.

Je ale potřeba vysvětlit, že mladí letci začínají svou kariéru jako takzvaní druzí **piloti** v **posádce**, přesněji řečeno jako navigátoři, kteří **vertulník** sami pilotují jen menší část doby strávené ve vzduchu - v současnosti jde o zhruba 20 hodin ročně. Na pozici kapitána **vertulníku**, který stroj řídí mnohem častěji se pak dostávají až ve chvíli, kdy se uvolní příslušné tabulkové místo. Podle slov **velitele** 222. vrl pplk. Papše má ovšem tento dlouhodobě používaný systém i mnohé slabiny, což se nyní projevuje například v souvislosti s **výcvikem** pro **speciální operace**. Nadaní letci totiž v řadě případů stráví svůj nejproduktivnější věk na nižší pozici, než jakou by mohli zvládnout, kdyby jejich **výcvik** mohl postupovat rychlejším tempem.

Ani nelehká finanční situace **české armády** ale zatím nezpůsobila výrazně snížení celkového náletu 222. **vertulníkové letky**. Na rok 2014 tak má přiděleny prostředky na přibližně 1500 **letových hodin**. Na **piloty** by tak v průměru na rok mělo vycházet zhruba 50 hodin, přičemž u vycvičených kapitánů to bude asi 70, u kapitánů ve **výcviku** pak kolem 80 až 100 hodin. **Letecká technika**

Jediným typem ve výzbroji 222. **vertulníkové letky** je víceúčelový transportní **vertulník** MÍ-171Š. Jde o 12 z 16 strojů pořízených v roce 2005 s tím, že **letka** má k dispozici šest **vertulníků** se sklopnou nákladovou rampou a šest s klasickými dvoudílnými vraty. Zatímco stroje s vraty zůstávají ve stejném standardu, v jakém byly dodány, „rampové“ **vertulníky** postupně procházejí výraznými modernizačními programy.

První modernizaci podstoupily již před **nasazením** v **Afgánistánu** v roce 2009. Získaly tehdy například nový **navigační systém**, novou aerometrickou centrálu či nové komunikační prostředky odolné vůči rušení a umožňující i satelitní a utajené spojení. Zcela přepracována byla přístrojová deska v pilotním prostoru, která dostala barevné multifunkční displeje MFD a nahrazen byl také nepřehledný vyhovující interkom v celém stroji. Posílena byla balistická ochrana a **vertulníky** dostaly rovněž moderní systém vlastní ochrany před **protiletadlovými řízenými** střelami. Úprav ovšem bylo mnohem více a další pak následovaly po návratu z mise **ISAF**, kdy byl přidán například inerciální **navigační systém** INS nebo modernější **přijímač** GPS.

Takzvaná třetí etapa modernizace byla zahájena v souvislosti s **výcvikem** pro SOATU a byla z podstatné části hrazena z prostředků vlády **Spojených států**. Její realizaci, stejně jako v případě prvních dvou fází, byl pověřen podnik LOM Praha s.p. Patrně nejdůležitějším krokem byla instalace gyroskopicky stabilizované hlavičky s elektro-optickým pozorovacím systémem FUR (Forward Looking Infra Red) typu Star SAFÍRE III, zahrnujícím noční infračervenou kameru, denní barevnou kameru CCD, pátrací kameru CCD s velkým přiblížením, laserový dálkoměr a laserové „ukazovátka“. Přidán byl rovněž další radiovýškoměr a dále posílen a rozšířen byl také palubní interkom. Z **amerického** daru pochází také upravené pancéřování, které v nákladové kabině nahradilo původní kevlarové koberce, u pilotního prostoru pak původní ocelové pláty. Novým prvkem **vertulníků** MÍ-171Š se stal

také meteorologický **radar** Rockwell Collins TWR-850, instalovaný do pouzdra na přídi společně s hlavicí FLIR. Jeho integraci a pořízení hradila z vlastních prostředků **česká armáda**.

Ve výzbroji 222. **vertulníkové letky** jsou v současnosti tři stroje MÍ-171Š modernizované na standard třetí fáze a jsou primárně používány pro **výcvik** podpory **speciálních** operací. Ostatní „rampové“ **vertulníky**, včetně dvou u 221. vrl, mají za sebou jen „nižší“ stupně modernizace. Nicméně další vybrané stroje již procházejí upgradem na nejvyšší standard s tím, že záměrem **letectva** je **modernizovat** takto všech osm **vertulníků** s rampou. U **vertulníků** s nákladovými vraty se zatím s podobně rozsáhlou modernizací nepočítá, nicméně už nyní je zřejmé, že alespoň částečnými úpravami budou muset projít. Jedním z jejich nejvíce problematických systémů je původní interkom, který nevyhovuje potřebám vícečlenné **posádky** tvořené i palubními **střelci**. Pokud jde o celkové nálety **vertulníků** MÍ-171Š, pohybují se od zhruba 800-1000 hodin u dvou nejméně používaných strojů až po více než 1500 hodin. Právě **hranice** 1500 hodin (nebo osm let) je okamžikem, kdy **vertulníky** musejí projít **generální** opravou v podniku LOM Praha s.p. Tento proces je v současnosti v rámci celé flotily MÍ-171Š zhruba v polovině - **generálkami** prošla trojice „rampových“ a pět „vratových“ strojů, další tři **vertulníky** jí podstupují v této době.

Mejbližší budoucnost

Budoucnost 222. **vertulníkové letky** je podřízena již zmíněným hlavním úkolům, tedy dokončení druhé etapy **výcviku** pro SOATU a pokračování **výcviku** pro NRF a EU BG. V polovině června čeká její **příslušníky** tradiční **výcvik** v létání v horách ve francouzských Pyrenejích a také největší domácí **cvičení** Strong Campaigner, při němž dojde k certifikaci 4. brigádního úkolového uskupení **AČR** pro operace **NATO**.

Nejdůležitější akcí ale bude zřejmě **cvičení** Jackal Stone 2014, které se bude konat v září v Německu. Jde o **cvičení** zaměřené primárně na **speciální** operace a **Vzdušné síly AČR** se jej zúčastní vůbec poprvé. Prostějovská 601. skss na něj vyšle své týmy, náměšťská 222. **vertulníková letka** pak čtyři **vertulníky** **Mi-171Š**, přičemž půjde o jedinou neamerickou **leteckou jednotku** na tomto **cvičení**. Výhodou cvicení je bezesporu také možnost využít specifické výcvikové prostory, například v německém Hohenfelsu, k vlastnímu **výcviku** zúčastněných jednotek. I přes značnou vytíženost 222. vrl se její vybrané **posádky** cvičí také na veřejná vystoupení, v jejichž rámci předvádějí **letovou ukázkou** dvojice **vertulníků** **Mi-171Š**, kterou bude možné zhlédnout na **leteckých dnech** nejen u nás, ale i v zahraničí.

Foto popis| • „Mým cílem je rozvíjet schopnosti a vycvičenost **letky**, i když tento proces nejde tak rychle, jak bych chtěl. Dle mého přesvědčení to ale je jediná smysluplná cesta,“ říká **velitel** 222. **vertulníkové letky** podplukovník Robert Papš

Foto autor| Jan Čadil